

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

Кваліфікаційна робота магістра

з теми: **«ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО
ЗДОРОВ'Я У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ
ФІЗКУЛЬТУРНИХ СВЯТ»**

Виконала: студентка 2 курсу
другого (магістерського) рівня вищої освіти
заочної форми навчання
DO1-M23z групи
спеціальності 012 Дошкільна освіта
ЛИНДЮК Яна Юріївна

Керівник :
Гордійчук М. С., кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методик дошкільної
освіти

Рецензент :

Кам'янець-Подільський
2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЗМІЩЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	8
1.1. Наукові підходи до проблеми формування уявлень у дошкільників про здоровий спосіб життя.....	7
1.2. Чинники, що впливають на формування поглядів на здоровий спосіб життя дітей дошкільного віку	15
1.3. Педагогічні умови формування цінностей здорового способу життя у дітей дошкільного віку.....	23
Висновки до розділу 1.....	39
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗДОРОВ'Я У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ СВЯТ.....	40
2.1. Вивчення наявного рівня сформованості уявлень про здоровий спосіб життя у дошкільників.....	41
2.2. Розробка педагогічної моделі формування ціннісного ставлення до здоров'я в дітей дошкільного віку засобами фізкультурних свят.....	45
2.3. Діагностика результативності запропонованої моделі.....	52
Висновки до розділу 2.....	58
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62

ВСТУП

Актуальність дослідження. Педагогічний процес – це організація усієї діяльності закладу дошкільної освіти. Саме на усвідомленні загальної гуманістичної ідеї побудована вся педагогіка співробітництва - спільна діяльність дітей і дорослих, що розвиває та проникає у духовний світ один одного. Основою стратегії співробітництва є стимулювання та спрямування педагогом пізнавальних інтересів дітей.

Іноді сприйняття педагогічного процесу як технологічного конвеєра породжує віру в чудодійну силу методики незалежно від особистісних якостей та цілей педагогів, від нахилів, здібностей та інтересів дітей. Тим часом саме особи, які беруть участь у педагогічному процесі, визначають успіх чи безуспішність будь-якої методики.

Зміни, які ми можемо бачити у системі освіти, дають можливість педагогу, модифікувати новітні методики залежно від конкретних умов. Педагогічна творчість перестає бути долею одиниць. Пошук стає органічним компонентом закладу освіти. Його динамізм та варіантність забезпечуються широкою мережею педагогічних експериментальних майданчиків - від авторських шкіл до цілих районів та регіонів.

Внаслідок цього з метою забезпечення стійкого безпечного становлення особистості та суспільства в державному політиці необхідно переорієнтуватися на профілактику їх появи, на висновок завдань виховання життєстійкості будь-якої особистості та суспільства в цілому. А для найважливішого досягнення даної мети необхідно вплив на підростаюче покоління. Освітня система загалом має відіграти тут головну роль. [40, с.9].

Основні підходи до збереження і зміцнення здоров'я дітей визначено в законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Державній національній програмі «Діти України», Базовому компоненті дошкільної освіти та ін.

Зміни, які відбуваються в суспільстві, правомірно розглядаються не лише як найбільша соціальна цінність, але й як основний чинник

економічного розвитку, тому проблема збереження здоров'я посідає пріоритетні позиції. В сучасних умовах реформування дошкільної освіти одним із основних її завдань є виховання здорової особистості, здатної реалізувати свої фізичні, інтелектуальні та духовні можливості.

Ставлення дитини до свого здоров'я є важливим чинником, який можна буде покладатися для формування цінностей здорового життя (далі ЗСЖ). Воно створюється та розвивається у процесі розуміння дитиною себе як людини. Проблеми збереження та зміцнення дитячого здоров'я та шляхи їх вирішення знайшли своє відображення у багатьох законодавчих та нормативно-правових актах.

Формування цінностей здорового способу життя у дітей дошкільного віку не займає поки що перше місце в ієрархії потреб та цінностей людини у суспільстві. Але якщо ми навчимо дітей цінувати, берегти і зміцнювати своє здоров'я, якщо ми будемо особистим прикладом демонструвати цінності здорового способу життя, то тільки в цьому випадку можна сподіватися, що майбутнє покоління буде більш здоровим та розвиненим не тільки особистісно, інтелектуально, духовно, а й фізично. Ставлення дитини до свого здоров'я є фундаментом, на якому можна буде побудувати потребу в здоровому способі життя. Ця потреба зароджується та розвивається у процесі розуміння дитиною себе як людини та особистості. Ставлення дитини до здоров'я безпосередньо залежить від сформованості у його свідомості цієї думки. Ґрунти формування цінностей здорового способу життя у дітей дошкільного віку орієнтуються наявністю знань та уявлень про деталі здорового способу життя (дотримання режиму, гігієнічних процедур, рухової активності), та вмінням продавати їх у поведінці та роботі дешевими для малюка методами.

Проблема здоров'я і здорового способу життя надзвичайно актуальна у теорії і методиці виховання, у дошкільній педагогіці, оскільки саме в цей віковий період дитина розвивається фізично і психічно, у неї закладаються духовні цінності і фундамент її фізичного і психічного розвитку на майбутнє.

У дослідженнях таких учених, як Т.Андрющенко, А.Богущ, Н.Денисенко, Л.Калуської, С.Кондратюк, Т.Федорченко та ін. особлива увага звертається на формування усвідомленої необхідності здорового способу життя. Стосовно дітей дошкільного віку сучасними дослідниками вивчено такі аспекти означеної проблеми: формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку (Т.Андрющенко), педагогічні засади валеологічного виховання (С.Юрочкіна); формування здорової особистості дитини 5-го року життя (Н.Семенова); Підґрунттям формування цінностей здорового способу життя у дітей дошкільного віку є орієнтування наявності знань та уявлень про деталі здорового способу життя (дотримання режиму, гігієнічних процедур, рухової активності), та вмінням продавати їх у поведінці та роботи дешевими для малюка методами. Актуальність даної проблеми обґрунтована громадським замовленням на складання цінностей здорового способу життя у дітей на етап дошкільного дитинства; ставленням до дошкільного віку як оригінального періоду становлення особистості; а також ймовірністю відновлення якості формування цінностей здорового способу життя дітей старшого дошкільного віку шляхом створення спеціальних умов в дошкільній освітній організації.

«Формування ціннісного ставлення до здоров'я у дітей дошкільного віку засобами фізкультурних свят».

Об'єкт дослідження – процес формування цінностей здорового способу життя у дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування ціннісного ставлення до здоров'я дітей дошкільного віку засобами фізкультурних свят.

Мета дослідження полягає в створення системи використання засобів фізичної культури у дошкільному закладі, що забезпечує наступність сімейної, дошкільної та початкової шкільної освіти, спрямованої на збереження та зміцнення здоров'я дитини.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати стан досліджуваної проблеми у філософській і психолого-педагогічній літературі.
2. виявити можливість використання засобів фізичної культури з метою збереження здоров'я дітей в умовах інтенсифікації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти;
3. розробити методику занять фізичними вправами з дітьми та їх батьками, починаючи з пренатального етапу розвитку та закінчуючи старшим дошкільним віком;
4. експериментально обґрунтувати програму формування, збереження та зміцнення здоров'я дітей засобами фізичної культури в умовах дошкільного закладу.

Для реалізації завдань дослідження використовувався комплекс **методів**:

- *теоретичні* (аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, дедукція, індукція, абстрагування – для визначення поняттєвого апарату дослідження, розробки його методики; опорою на теоретичні засади фізичної культури;
- застосуванням комплексу взаємодоповнюючих методів дослідження, адекватних поставленим завданням;
- репрезентативністю вибірки;
- застосуванням математичного аналізу в обробці отриманих даних;
- варіативністю експерименту.
- *емпіричні* (вивчення передового педагогічного досвіду – з метою узагальнення стану практики роботи закладу освіти із заявленої теми; спостереження та індивідуальні бесіди з дошкільниками – для діагностування рівнів сформованості ставлення до власного здоров'я; педагогічний експеримент; статистична обробка отриманих результатів з метою доведення ефективності визначених педагогічних умов).

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота здійснювалась на базі ЗДО у складі Бернівського НВК Дністровського

району Чернівецької області. До експерименту було залучено 20 вихованців середньої групи, 26 батьків, а також 6 вихователів.

Теоретичне значення дослідження. Уточнити у процесі роботи базово-категоріальні поняття з проблеми дослідження; обґрунтовано особливості ціннісного ставлення до здоров'я в дітей середнього дошкільного віку засобами фізкультурних свят.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що основні положення роботи доповнюють педагогічне знання й можуть слугувати для подальшої наукової розробки проблеми формування ціннісного ставлення до здоров'я в дітей середнього дошкільного віку засобами фізкультурних свят, а також сприяють його використанню для розробки методичних рекомендацій в контексті проблеми дослідження. Матеріали дослідження можуть бути реалізовані під час організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

Структура та обсяг бакалаврської роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, шести підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок комп'ютерного тексту. Основний зміст викладено на 65 сторінках. Список використаних джерел складається з 60 найменувань.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши різноманітну наукову літературу з проблеми дослідження, класифікувавши та узагальнивши отриману інформацію, ми дійшли наступних висновків.

1. Дошкільний вік - це період, коли відбуваються найбільш інтенсивні процеси росту і розвитку організму, формування особистості дитини. Саме в цьому віці закладаються основи майбутнього стану здоров'я, фізичної підготовленості, розумової діяльності людини.

Результати контрольного експерименту показали підвищення рівня сформованості свідомого ставлення до здоров'я у дітей експериментальної групи. Таким чином, на основі проведеної дослідно-експериментальної роботи з формування у дітей старшого дошкільного віку усвідомленого ставлення до здоров'я можна зробити висновок, що виявлені нами та реалізовані умови є ефективними. Отримані результати підтвердили гіпотезу нашого дослідження

На нашу думку, тільки спільними зусиллями батьків, педагогів потрібно формувати у дітей поняття здорового способу життя, виховувати відповідні навички і звички, що буде ефективно сприяти заходам соціального захисту здоров'я дітей.

Ефективність процесу формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя залежить від відповідної спрямованості освітнього процесу, форм та методів його організації. Серед форм і методів процесу формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя пріоритетна роль належить казкам, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії і сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості.

2. Під час констатувального експерименту з'ясовано рівень сформованості ціннісного ставлення до здоров'я в дітей середнього дошкільного віку. Ми проаналізували психолого-педагогічну літературу, вивчили особливості формування цінностей здорового життя дітей старшого дошкільного віку. Також ми розглянули основні психологопедагогічні

напрями формування цінностей ЗСЖ життя дітей дошкільного віку: створити у групі обстановку емоційного комфорту для кожної дитини; □ забезпечити достатньо повне задоволення духовних та фізичних потреб кожної дитини у спілкуванні з однолітками та дорослими; сприяти формуванню в дітей віком активного засвоєння норм здорового життя. Нами було визначено такі рівні сформованості цінностей здорового способу життя старшого дошкільного віку: високий, середній, низький що в більшості дошкільників переважав середній рівень сформованості ціннісного ставлення до власного здоров'я. Лише незначна кількість дітей мала високий рівень. Отже, процес формування ціннісного ставлення до власного здоров'я в дітей середнього дошкільного віку потребував систематичного, цілеспрямованого впливу з боку вихователів і батьків.

Стимулювання у дітей середнього дошкільного віку прагнення до здорового способу життя буде більш ефективним за умови використання фізкультурних свят. Доведено, що робота за розробленою методикою сприяла збагаченню знань дітей про основи здоров'я (фізичну, психічну та соціальну його сфери). Усвідомленню ними здоров'я як найвищої життєвої цінності. Розумінню зв'язків, що існують між станом здоров'я людини та рівнем її знань про здоров'я, стосунками з іншими людьми, способом життя. Формуванню мотивації до збереження здоров'я і початкових навичок здорового способу життя.

Охарактеризовано динаміку змін у ставленні дітей до власного здоров'я, що виявляється в зростанні кількості дітей експериментальної групи з високим рівнем сформованості ціннісного ставлення до власного здоров'я, зменшення кількості дошкільників із середнім рівнем і зменшенням дітей експериментальної групи з низьким рівнем. На основі аналізу результатів проведеного дослідження розроблено методичні рекомендації для оптимізації подальшої діяльності вихователів і батьків з формування уявлень про здоровий спосіб життя у дітей дошкільного віку засобами фізкультурних свят.

3. Ставлення до формування у дітей середнього дошкільного віку елементарної компетентності про здоровий спосіб життя в умовах закладу дошкільної освіти і сім'ї варто терміново переглянути. Увага дорослих має зосереджуватися на формуванні у дітей позитивного ставлення до здорового способу життя, до власного здоров'я як найважливішої життєвої цінності, що неможливо без організації та втілення в педагогічний процес системи знань та організації спільної діяльності дитини з дорослими з метою набуття відповідних умінь і навичок.

На завершення хочеться відзначити, що недостатньо обмежуватися наданням дітям лише готових знань, адже життєві ситуації вимагають нестандартного, творчого підходу до їх розв'язання. А засвоєні дошкільниками знання про основи здоров'я тоді матимуть практичну цінність, коли трансформуються в навички здорового способу життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Андрющенко Т.К. Формування ціннісного ставлення до власного здоров'я в дітей дошкільного віку: дис ... канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «дошкільна педагогіка» / Андрющенко Тетяна Костянтинівна. Переяслав-Хмельницький, 2007. 236 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти від 12 січня 2021 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya> (дата звернення 21.01.2021)
3. Берзін В.І. Особливості формування стану здоров'я дітей дошкільного віку в сучасних екологічних умовах / В.І.Берзін, Ю.О.Литвинова. *Матеріали і Всеукр. наук. - практ. конф. «Здоров'я і освіта», 23-24 квіт. 2016 р.* Львів: Б. в., 2017. №4. С.26-31.
4. Бех І. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1. Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ: Либідь, 2003. 280 с.
5. Боберський І. Рухові забави та ігри / І.Боберський; [упоряд. Є.Н.Пристапа]. Львів: [б. в.], 2009. 64 с.
6. Богініч О. Л. Сутність здоров'язберігаючого середовища у життєдіяльності дітей дошкільного віку / Л.О.Богініч. *Вісник Прикарпатського університету. — Івано-Франківськ: Педагогічний інститут ПНУ імені В.Стефаника, 2017.* С.191-201.
7. Богуш А.М. Довкілля: для дітей дошкільного віку: [метод. посіб. для вихователів дитсадків та батьків] / А.М.Богуш, В.Р.Ільченко. - Полтава: НМЦІЗО, 2009. - Ч.2. - 76 с.
8. Боришевський М.Й. Духовні цінності як детермінанта громадського виховання особистості / Мирослав Боришевський. *Цінності освіти і виховання: [наук. метод. зб.] / За ред. О.В.Сухомлинської.* Київ: АПН України, 1997. С.21-25.
9. Бурова А.П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку / А.П.Бурова. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 256 с.

- 10.Веракса О. Про користь чарівної казки: психоаналітичний підхід / О.Веракса. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2015. №10. С.63-65.
- 11.Верховинець В.М. Весняночка / В.М.Верховинець. Київ: Музична Україна, 1989. 342 с.
- 12.Вишневський О. Концепція демократизації українського виховання / О.Вишневський. *Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні. Педагогічні концепції*. Київ: Школяр, 2014. С.78-80.
- 13.Вільчковський Е.С. Будь здоровим, малюк: Програма з фізичного виховання / Е.С.Вільчковський, Н.Ф.Денисенко. Київ: ІЗМН, 1997. 64 с.
- 14.Волкова С.С. Фізичне виховання дітей 5-7 років у спортивно-оздоровчих установах Сполучених Штатів Америки / С.С.Волкова, О.В.Віндюк. *Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту*. 2017. №1. С.21-23.
- 15.Гаврилюк О. Художня література як засіб формування загальнолюдських цінностей / О.Гаврилюк. *Дошкільне виховання*. 2015. №5. С.36-38.
- 16.Гордійчук М. С., Мартіна О. В., Третяк Н. В. Вступ до спеціальності : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2020. 136 с.
- 17.Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження : навч.-метод. посіб. / упоряд.: О. Г. Косенчук, І. М. Новик, О. А. Венгловська, Л. В. Куземко. Харків : Ранок, 2021. 240 с.
- 18.Дитина : Освітня програма для дітей від 2 до 7 років / авт. кол.: Г. В. Беленька та ін. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.
- 19.Денисенко Н. Навчаємо оздоровчих технологій / Н.Денисенко. *Дошкільне виховання*. 2013. №1. С.14-15.
- 20.Деркач О. Педагогіка творчості: Арт-терапія на допомогу вчителю, вихователю, практичному психологу. Вінниця: ВДПУ, 2015. 60 с.
- 21.Дитина в дошкільні роки: комплексна освітня програма / автор. колектив; наук. керівник К.Л.Крутий. Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2016. 160 с.

- 22.Долинна О.П. Організована навчально-пізнавальна діяльність дітей у дошкільному закладі / О.П.Долинна, О.В.Низковська. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. №7. С.14-16.
- 23.Дубинська О. Казкотерапія як засіб формування ціннісного ставлення дошкільників до здоров'я / О.Дубинська. *Психолог дошкілля*. 2014. №10. С.12-13.
- 24.Єфімова В.М. Здоров'язберезувальні технології у контексті педагогічних досліджень / В.М.Єфімова. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2012. №1. С.57-60.
- 25.Житник Б.О. Методичний poradник. Форми і методи навчання. / Б.О.Житник. Харків: Основа, 2015. 128 с.
- 26.Зайцев Г.К. Валеологические проблемы педагогической деятельности / Г.К.Зайцев. *Валеология*. 2013. №2. С.12-16.
- 27.Закон України «Про дошкільну освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: [http:// zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2628-14/page](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2628-14/page). (дата звернення 21.01.2020)
- 28.Зубрицька-Макота В.І. Психологічні умови формування уявлень про здоровий спосіб життя у дошкільників: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / І.В.Зубрицька-Макота; Прикарпат. нац. ун-т ім.В.Стефаника. Івано-Франківськ, 2011. 20 с.
- 29.Калуська Л. Валеологія в дитячому садку та вдома / Л.Калуська, Н.Щулькіна. Івано-Франківськ: Лілея - НВ, 2014. 56 с.
- 30.Кашуба В. Корекція порушень постави дошкільнят у процесі фізичного виховання / В.Кашуба, Е.Бондар. *Теорія і методика фіз. виховання і спорту*. 2015. №2. С.75-78.
- 31.Кіліченко Л.М. Фізичне виховання у дитячому садку. Київ, 1988. 262 с.
- 32.Козіброда Л.В. Організаційно-методичні аспекти фізичного виховання дітей дошкільного віку з відхиленнями у стані здоров'я: дис. ... канд. наук

- з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Л.В.Козіброда. Львів, 2015. 179 с.
- 33.Кольцева В.В. Здоров'язбережувальні технології у контексті педагогічних досліджень / В.В.Кольцева. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2017. №4. С.10-12.
 - 34.Комісарик М.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку [Текст]: підруч. / Марія Комісарик, Галина Чуйко. Чернівці: Книги-XXI, 2018. - 483 с.
 - 35.Кулачківська С.Є., Ладивір С.О. Я - дошкільник (вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку). Київ: Нора-принт, 1996. 108 с.
 - 36.Кумицька К. Диференціація навчання в фізичному виховання дітей 5-6 років життя в умовах дошкільного навчального закладу / Катерина Кумицька. *Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту: у 4-х т.* Львів, 2015. Вип. 14, Т.2. С.131-135.
 - 37.Лохвицька Л. В. Дошкільникам про основи здоров'я: навч.-метод. посіб. / Л.В.Лохвицька, Т.К.Андрющенко. 2-ге вид., оновл. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 192 с.
 - 38.Лущик І.В. Фізичний розвиток дошкільників (середній дошкільний вік) / І.В.Лущик. Харків: Вид. група «Основа», 2015. 126 с.
 - 39.Маляр Н.С. Про необхідність превентивного фізичного виховання дітей середнього дошкільного віку / Н.С.Маляр. *Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту*. 2017. №4. С.72-75.
 - 40.Моторний М. На зарядку шикуйся! / М.Моторний / *Дошкільне виховання*. 2015. №3. С.5-6.
 - 41.Організація освітнього процесу від вересня до травня : 6-й рік життя / упоряд.: А. М. Щербак. Харків : Основа, 2018. Ч. 1. 366 с. (Серія «Заклад дошкільної освіти. Вихователю»).
 - 42.Організація освітнього процесу від вересня до травня : 6-й рік життя / упоряд.: А. М. Щербак. Харків : Основа, 2018. Ч. 2. 314 с. (Серія «Заклад дошкільної освіти. Вихователю»).

43. Організація освітнього процесу від вересня до травня : 6-й рік життя / упоряд.: А. М. Щербак. Харків : Основа, 2018. Ч. 3. 336 с. (Серія «Заклад дошкільної освіти. Вихователю»).
44. Панова В.Г. Поєднаний розвиток фізичних і пізнавальних здібностей дошкільників в умовах природного середовища. *Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди: [наук.-теор. зб.]* Переяслав-Хмельницький, 2015. С.154-161.
45. Пангелова Н. Залучення дошкільників до цінностей здорового способу життя в процесі фізичного виховання / Н.Пангелова. *Дошкільне виховання*. 2015. №2. С.12-15
46. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку: [навч.-метод. посіб.] / Тамара Олександрівна Піроженко. Тернопіль: Мандрівець, 2015. 136 с.
47. Поліщук О. В. Здоров'я - найважливіша, цінність людини і суспільства / О.В.Поліщук. *Педагогічний дискурс*. 2015. Випуск 11. С.240-244.
48. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т.І.Поніманська. Київ: Академ-видав, 2006. 456 с.
49. Презлята Г. Здоровий спосіб життя: ідеї, пошуки, досвід: навч. посіб. / Г.Презлята. Івано-Франківськ: НАІР, 2013. 484 с.
50. Рябуха О.І. Вчення про здоров'я / О.І.Рябуха. -Львів: Ліга-Прес, 2001. 112 с.
51. Сухомлинська О.В. Цінності у вихованні дітей та молоді: стан розроблення проблеми / Ольга Василівна Сухомлинська. *Педагогіка і психологія*. 1997. №1. С.105-111
52. Сухомлинський В.О. Куди поспішали мурашки. Київ, 1981. 18 с.
53. Щербо А. Казка в духовному розвитку дітей. *Дошкільне виховання*. 2013. №12. С.18-23.